‘Ik maak het nóg groter, nóg kleurrijker, nóg mooier’

Fotografie

De Belgische fotograaf Carl De Keyzer maakte vier reizen naar Noord-Korea en bezocht daar meer plekken dan enig ander fotograaf ooit. „Totalitaire regimes zijn zo fotogeniek.”

Rianne van Dijck 4 juli 2018 om 14:46

Plaatselijke gids in een traditonele jurk op de Juche Toren in Pyongyang.
Foto’s Carl De Keyzer – Magnum Photos 2018

Normaal hangt het schilderij van de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-un boven het bed van Carl De Keyzer in zijn kasteeltje in Melle, net buiten Gent. Maar speciaal voor de tentoonstelling in Helmond werd het enorme olieverfdoek, 150 bij 280 centimeter, verhuisd naar de grote zaal van het museum. Daar is het nu deze hele zomer te zien tussen de imposante, kleurrijke foto’s die De Keyzer de afgelopen jaren maakte in Noord-Korea.

De Belgische fotograaf, die voor de opening een paar dagen in Helmond is, vindt het wel amusant. „Geweldig schilderij hè. Ik kocht het in een galerie in Sinuiju, een stadje bij de grens met China. Het is gemaakt in de Mansudae Art Studio in Pyongyang, waar alle staatskunst wordt vervaardigd. Ik heb er 800 dollar voor betaald, een koopje.”

Op het schilderij zien we Kim Jong-un als heroïsche leider. Soldaten en werkmannen kijken vol bewondering naar hem op. „Ik ben altijd al gefascineerd door de visuele aspecten van totalitaire regimes; door sociaal-realisme, propaganda. De beeldtaal die zij hanteren is zo fotogeniek. Echt een cadeautje voor een fotograaf.”

De Belgische Magnum-fotograaf Carl De Keyzer (59) werd de afgelopen decennia bekend met zijn meerjarige fotodocumentaires in landen als India, Rusland, de Verenigde Staten en Cuba, en is er veelvuldig voor bekroond. Hij maakte zestien boeken, waarvan vijf over het communisme.

Advertentie

NIEUWE JOB?
DEFENSIE & VEILIGHEID BIJ TNO!
BEKIJK VACATURES
TNO innovation for life

RUBRIEK
Fotografie

Geen medelijden, want hij is niet zielig
Fotografie Robin de Puy raakte in de VS gefascineerd door tiener Randy. Hun bijzondere band is voelbaar op de foto’s die ze van hem maakte.

‘Mijn hart volgt mijn onderbuik’

De hoop is weg in Israël

Meer Fotografie

Tussen 2015 en 2017 reisde hij vier keer naar Noord-Korea, waar hij meer dan 220 locaties bezocht die door de regering in Pyongyang formeel toegankelijk zijn verklaard voor buitenlanders. Onder streng toezicht van steeds twee staatsgidsen en de chauffeur van de minibus maakte hij een rondreis door het land. Hij ging langs bij het gloednieuwe Munsu Waterpark, bij het Masikryong Skiresort en bij de moderne wolkenkrabbers die Kim Jong-un laat bouwen in het kader van zijn wens een ‘socialistisch droomland’ te stichten. Hij bezocht een luxueus kamp voor excellente kinderen, heroïsche monumenten en oefeningen voor een massabijeenkomst.

De kinderen in zijn foto’s ogen frisgeboend en welgevoed, de vrouwen elegant, de mannen hier en daar zelfs kosmopolitisch in hun kraakheldere, witte bloezen. Nergens een hint van dat nieuws dat we ook lezen over het dictatoriale Noord-Korea: dat van kampen, ondervoeding, armoede, schendingen van de mensenrechten. In een melange van suikerzoete pastelkleuren, rode vlaggen, moderne architectuur en voornamelijk montere Koreanen schetst De Keyzer een beeld van een land waarin het zo gek toeven nog niet lijkt.

„Maar vraag mij niet of ik sympathiseer. Natuurlijk niet. Uiteraard heb ik compromissen moeten sluiten. Maar uiteindelijk is het toch mijn bedoeling om zo’n systeem te bekritiseren en te ondergraven. Heel mijn oeuvre gaat daarover. Over hoe machtssystemen werken. Ik weet dat de beelden naar propaganda ruiken. Maar ik hou daar wel van: van dat spelletje, die dubbele gelaagdheid. Aan de ene kant lijkt het bijna propaganda, tegelijk is het ook kritiek.”

Hoe gaat dat, fotograferen in Noord-Korea?

„Ik werd continu in de gaten gehouden. In de minibus zat er altijd een gids voorin, naast de chauffeur. Die lette voortdurend op mij via de achteruitkijkspiegel. Soms was er een met een zwart pak en een zwarte zonnebril. Echt een cliché. En achter me zat meestal een jonge vrouw. Die keek of ik niet stiekem mijn camera pakte als we over het platteland reden.”

Had u in het hotel meer vrijheid?

„Ik kon geen stap buiten het hotel zetten of er stonden mannetjes. Het hotel staat bovendien op een eilandje, midden in de Taedong-rivier in Pyongyang. Op de brug naar de overkant staan soldaten. Je mag het hotel gewoon niet verlaten.”

Werd u in uw hotel bespioneerd?

„Geen idee. Er valt sowieso niet veel te zien of te horen want je hebt geen internet of mobiel netwerk. Ik heb wel gekeken of er nergens microfoontjes of camera’s waren verstopt. Ik heb de lamp opengedraaid. De douchekop. Onder lades gevoeld. Niks.”

Wat mocht u fotograferen en wat niet?

„Er was een hele waslijst aan voorwaarden. Je mag geen mensen fotograferen zonder toestemming en je mag geen contact opnemen met mensen op straat. Beetje lastig natuurlijk, hoe kan je toestemming vragen als je niks mag zeggen? Je mag geen soldaten fotograferen. Het platteland niet. De leiders moeten altijd helemaal in beeld, nooit half afgesneden. En geen gebouwen in aanbouw. Alleen wat af is en picobello in orde.”

Op uw foto’s staan, heel bijzonder, juist veel mensen en soldaten.

„Ik heb als een gek iedereen gefotografeerd die in de buurt van mijn lens kwam. Bij mij gaat het altijd om de mens. Zijn plek in het systeem, dat vind ik interessant. Als je goed kijkt zie je ook niet alleen maar lachende gezichten. Soms kreeg ik wel een glimp achter de façade te zien. Werden de regels wat losser.”

Wanneer?

„Tijdens mijn eerste drie reizen mochten we nooit zomaar ergens stoppen op plekken buiten de stad. Op de laatste reis wonderbaarlijk genoeg wel. We hebben heel wat kilometers gemaakt, de chauffeur reed vaak verkeerd. Hij had geen gps, er zijn geen verkeersborden. Zo heb ik wel een beeld gekregen van hoe het land eruitziet en heb ik zelfs een paar onverwachte, niet-geregisseerde foto’s kunnen maken op het platteland.”

Wat trof u aan?

„Pyongyang is hypermodern. Daarbuiten is het een ander verhaal. Dan beland je in de Middeleeuwen. Onverharde, stoffige wegen. Ossenkarren. Weinig tractoren. Het land wordt met de hand bewerkt. Maar de rijstvelden lagen er goed bij, het land werd goed benut. Ik zag wel armoe, maar die was vergelijkbaar met wat ik eerder zag in China, Thailand, Mongolië.”

Hoe kwamen die foto’s door de censuur?

„Ik denk dat dat te maken heeft met mijn manier van fotograferen. Die is niet direct en confronterend, meer esthetisch en abstract, niet zo *in your face*. Ik ben geen harde nieuwsfotograaf. En de ironie die ik in sommige foto’s leg wordt daar niet herkend. Ze zijn dol op Disney, terwijl er zo’n Amerika-haat is. Mijn foto’s waar Goofy of Mickey Mouse op staan, hebben een dubbele laag die zij niet zo interpreteren.”

Zijn er foto’s afgekeurd?

„Van de vierhonderd foto’s die ik zelf selecteerde tot mijn verbazing maar drie. Bijvoorbeeld die waarop de standbeelden van Kim Il-sung en Kim Jong-il in de mist staan. Vervagende leiders hè. Mocht niet. Ik kon ’m wel meenemen naar huis maar moest afspreken dat die niet openbaar gemaakt werd. Die foto heb ik wel in de expositie gehangen. De kans is klein dat ze die ooit te zien krijgen. Maar ik zal hem nooit publiceren.”

Waarom zou u zich, eenmaal terug, nog aan die afspraak houden?

„Ik kon deze reis alleen maken als ik me aan de voorwaarden van het reisbureau zou houden. Ik wil hen niet in de problemen brengen door die afspraken alsnog te schenden.”

Toch een beetje propaganda?

„Je komt meer over Noord-Korea te weten als je er niet bent dan als je er wel bent. Je zou kunnen besluiten thuis te blijven. Maar dan heb je niks. De kans om in het meest restrictieve land ter wereld zo uitgebreid te werken wilde ik me niet laten ontgaan. Je zoekt naar grenzen, toch een keer afdrukken als de aandacht even verslapt. Of ik ga overdrijven, maak het nóg groter, nóg kleurrijker, nóg mooier. Dat is mijn manier om binnen een strakke beperking creatief te zijn.”

Carl De Keyzer - DPR KOREA Grand Tour, t/m 23 sept. in Museum Helmond. Inl: museumhelmond.nl

Docenten leren kinderen dansen op de Chongsan-ri Coöperatieve boerderij.

Foto’s Carl De Keyzer – Magnum Photos 2018

Mail de redactie Artikel opslaan

…

Lees ook deze artikelen

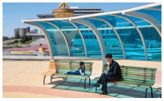

Carl De Keyzer in Noord-Korea

De Belgische fotograaf Carl de Keyzer reisde tussen 2015 en 2017 vier keer naar Noord-Korea, waar hij meer dan 220 plekken bezocht waar buitenlanders van de regering in Pyongyang mogen komen.

04 JULI 2018

Noord-Koreanen krijgen revolutionaire tv-boodschap: Singapore is veel welvarender dan hun land

Natuurlijk is leider Kim de onbetwiste held in de Noord-Koreaanse staats-tv-uitzending van de top met Trump.

18 JUNI 2018

Trump: top met Kim gaat door

ontwapening

02 JUNI 2018

KERNWAPENS

‘Noord-Korea verhoogt productie nucleair materiaal’

Amerikaanse inlichtingendiensten schrijven in een rapport dat het land beschikt over geheime nucleaire productiefaciliteiten, meldt NBC News.

30 JUNI 2018

KOREABLOG

Teruglezen: zo verliep de historische ontmoeting tussen Trump en Kim

Sjoerd Klumpenaar 13:24 We sluiten dit liveblog over de top in Singapore De top in Singapore zal niet de geschiedenis ingaan als het moment waarop de knoop werd doorgehakt over denuclearisering van het Koreaanse schiereiland. Toch is de handdruk tussen Kim en Trump op zichzelf al een historisch feit.

11 JUNI 2018

Advertentie

XTR branded content

Meer rente bij sparen in het buitenland

Lees meer >

BINCK